

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. drs. A. Slob, Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
Per mail via: a.kooper@minocw.nl

cc: - mevrouw I. van Engelshoven
- leden van de commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- Vereniging Nederlandse Gemeenten

Amsterdam, 30 maart 2020

Geachte heer Slob,

In minder dan twee weken is de wereld drastisch veranderd. Dit geldt ook voor de journalistieke sector. De Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) wil middels deze brief de oproepen van branchevereniging NNP (de organisatie van lokale Nieuwsmedia) en de oproep van de NLPO voor aanvullende noodmaatregelen voor lokale en regionale nieuwsmedia ondersteunen.

Lokale onafhankelijke nieuwsvoorziening in gevaar

Lokale media vormen de bakermat van de Nederlandse journalistiek. Lokale journalisten spelen een cruciale rol in de lokale democratie en verbinden inwoners van dorpen, steden en wijken.

Juist als het ertoe doet, is een goed functionerende onafhankelijke informatievoorziening op lokaal niveau van groot belang. In veel gemeenten voeren alleen nog lokale journalisten onafhankelijke journalistieke controle uit op de plaatselijke politiek. Bovendien fungeren lokale media als een belangrijke kweekvijver voor journalistiek talent.

Het is geen nieuws dat juist deze journalistieke functie de afgelopen jaren fors onder druk is komen te staan. De advertentiebudgetten, waar lokale media voor een belangrijk deel afhankelijk van zijn, zijn fors teruggelopen en de transitie naar een digitale lezersmarkt en daarbij behorende betaalmodellen en adverteerders verloopt nog stroef.

De klap die juist de lokale en regionale media nu te verduren krijgen is groot. Doordat de succesvolle lokale (streek)omroepen, (kleinere) uitgeefbedrijven en digitale hyperlocals voor een belangrijk deel van advertentie-inkomsten afhankelijk zijn en deze in deze crisis en masse worden teruggetrokken, zien zij hun kasstroom droogvallen en hun omzet met tientallen procenten terugvallen.

Dat gecombineerd met een zeer zwakke reservepositie van lokale omroepen, hyperlocals en kleinere uitgeverijen, raakt hun bestaansrecht. Daarbij is het pakket noodmaatregelen dat uw kabinet heeft afgekondigd in meerdere opzichten niet afdoende.

In de eerste plaats kan een omzet-terugval niet gecompenseerd worden door loonkostensubsidie, nu de omroepen en uitgevers voor een belangrijk deel freelancers inzetten, die niet tot de loonsom behoren, waarvoor subsidie kan worden aangevraagd. Bovendien kan reeds een terugval in omzet van 10 tot 15 % en het direct niet meer betalen van facturen door adverteerders ervoor zorgen dat de bedrijven in acute liquiditeitsproblemen raken, juist omdat reserves ontbreken.

Het is een wrang contrast met de behoefte, die wij op dit moment signaleren bij het lokale publiek aan lokaal en regionaal nieuws.

Meer dan ooit maakt de journalistiek haar maatschappelijke meerwaarde waar. Als vitale beroepsgroep zorgt zij voor cruciale informatievoorziening aan de burgers. Er is juist nu veel behoefte aan nieuws uit de eigen regio maar precies hier staat de (foto)journalistiek in haar bestaansrecht onder druk en dreigt zij zelfs te worden platgelegd, of erger, te verdwijnen.

Dit wordt veroorzaakt door de volgende redenen:

Impact coronacrisis op lokale en regionale uitgeverijen en lokale omroepen

- De exploitatie van lokale uitgaven, edities van regionale bladen en professionele lokale omroepen is voor een groot deel afhankelijk van advertentie-inkomsten
- De advertentiemarkt is volledig ingestort
- Dalende omzet advertenties lokale omroepen wordt niet door overheid gecompenseerd
- Uit financiële nood wordt de omvang van kranten aangepast en
- hierdoor komt ook de exploitatie van drukkerijen onder druk te staan
- Veel regionale uitgeverijen en omroepen beschikken over onvoldoende reserves (zij kunnen het nog enkele weken uithouden)
- De liquiditeitspositie van de regionale uitgeverijen zoals BDU en NDC en van sommige lokale omroepen is daardoor acuut
- NLPO verwacht dat over twee maanden één op de vijf lokale omroepen in dermate grote financiële problemen verkeert dat zij de activiteiten moeten staken.
- Debiteuren zijn niet in staat om te betalen
- Dit alles heeft direct effect op de nieuwsproductie en het aanbod, met name zelfstandige (foto)journalisten krijgen geen opdrachten meer en worden in een klap buitenspel gezet.
- Dit zorgt voor onherstelbare schade in de lokale journalistieke infrastructuur.

Generieke steunmaatregelen Rijksoverheid onvoldoende

Regionale uitgeverijen en omroepen maken dankbaar gebruik van de door de Rijksoverheid genomen crisismaatregelen, maar deze zijn niet toereikend. De steunmaatregelen van het kabinet zijn gebaseerd op loonkosten. De werkelijkheid van veel mediabedrijven is dat tot 30% van hun kosten freelancerskosten zijn waarvoor de loonsubsidie geen soelaas biedt.

Dat leidt ertoe dat massaal afscheid wordt genomen van freelancers, zolang mediabedrijven voor deze groep geen overheidssteun krijgen.

Overheidssteun cruciaal – juist nu

Juist nu is het cruciaal dat uitgeverijen kunnen voorzien in de informatiebehoefte. Om hieraan te kunnen voldoen is het noodzakelijk om alle journalisten – dus ook de zelfstandige (foto)journalisten – aan het werk te houden.

Voor de lokale nieuwsvoorziening is het belangrijk is dat de omroepen kunnen blijven uitzenden en lokale en regionale bladen online en op papier blijven uitkomen. Zonder overheidssteun zullen veel lokale media hun productie moeten aanpassen en in het slechtste geval hun deuren moeten sluiten. Dit heeft als gevolg dat veel lezers verstoken blijven van informatie, zowel op lokale radio en tv als in print en online.

De NVJ ondersteunt dan ook van harte het pleidooi van NNP en NLPO voor overheidssteun om gedurende de coronacrisis de lokale en regionale nieuwsvoorziening overeind te houden.

Wij vragen u concreet om aanvullende overheidssteun in de volgende vorm:

- Instant liquiditeitssteun, tijdelijke overname alle overige doorlopende kosten zoals huur, druk, rente leningen, etc.
- Volledige compensatie Werktijdsverkorting (in plaats van 90%)
- Aanvullend noodfonds (30% van de totale loonkosten) specifiek beschikbaar te stellen voor opdrachten aan zelfstandige (foto)journalisten (cruciaal ook indien vaste medewerkers getroffen worden door het coronavirus)
- Compensatie voor verlies aan advertentie-inkomsten voor lokale en regionale omroepen.

Tegelijkertijd mag u daar ook iets voor terugverwachten: In ruil dienen de mediabedrijven aan te tonen dat zij hun productie op peil houden en tenminste op een gelijk budgettair niveau opdrachten blijven verschaffen aan freelance (foto)journalisten en dienen zij de garantie af te geven hun personeel in dienst te houden.

Op de langere termijn voorzien wij een veel grotere impact voor de nieuwsmedia in brede zin, als gevolg van deze crisis.

Ook daarin zien wij voor u een belangrijke rol en zouden wij graag, in goed overleg met de mediabedrijven in de sector, komen tot een pakket maatregelen, die zorgdraagt voor het behoud van een duurzaam en pluriform medialandschap. Daarbij horen maatregelen, die ervoor zorgdragen dat de nu zichtbare kwetsbaarheid van lokale en regionale publieke en private nieuwsmedia wordt opgelost.

Wij verzoeken u om snel en adequaat op deze noodkreet vanuit de sector en vanuit ons als vertegenwoordigers vanuit de journalistiek te reageren.

Wij zijn graag bereid om deze brief nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Thomas Bruning Algemeen Secretaris NVJ

Wilma Haan, Voorzitter NVJ